

Proč jsi stále tak **NEKLIDNÝ?**

2., upravené
vydání

Proč jsi stále tak **NEKLIDNÝ?**

2., upravené
vydání

Tomáš
Novák

Grada Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována ani šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

PhDr. Tomáš Novák

Proč jsi stále tak neklidný?!

2., upravené vydání

TIRÁŽ TIŠTĚNÉ PUBLIKACE:

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

www.grada.cz

jako svou 4872. publikaci

Odpovědná redaktorka Helena Varšavská

Sazba a zlom Antonín Plicka

Zpracování obálky Vojtěch Kočí

Počet stran 112

Vydání 1., 2012

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

© Grada Publishing, a.s., 2012

Cover Illustration © Eliška Kubínová

ISBN 978-80-247-4226-7

ELEKTRONICKÉ PUBLIKACE:

ISBN 978-80-247-8107-5 (ve formátu PDF)

ISBN 978-80-247-8108-2 (ve formátu EPUB)

OBSAH

PŘEDMLUVA ANEB DOBRÉ PŘÁNÍ NA CESTU	7
MÍSTO ÚVODU ANEB MOJI ENCEFALOPATÉ MNE PROVÁZEJÍ	9
JAKO ZAŘÍKÁVÁNÍ ŠAMANŮ	11
RETRO LETEM SVĚTEM	19
(NE)POZORNOST JE TO, OČ (MIMO JINÉ V LMD) BĚŽÍ	27
FÁZE NENÍ FRÁZE	33
Hyperkinetický syndrom, ať již s hyperaktivitou nebo bez ní	35
Nonverbální poruchy učení	37
NEZLOBTE SE NA ZRCADLO ANEB CO VLASTNĚ TO DÍTĚ PROVÁDÍ A KDO ZA TO MŮŽE	41
Překřížená lateralita	56
CO A JAK ŘÍCI?	57
JAK POMOCI?	59
Jak chránit dítě před školními následky mimointelektových příčin neprospěchu?	63
LÁSKA CELÝ SVĚT ZMĚNÍ?	67
JE TO ON/A, VAŠEHO SRDCE ŠAMPION/KA?	71
Rozmysli si, dceruško, rozmysli... aneb Některé svéráznosti žen, jež „zachovají rodinu“ s encefalopatickým manželem	74
JAKÉ JSOU RODINY S MUŽEM, V JEHOŽ ANAMNÉZE JE LMD?	77

JAKÉ JSOU RODINY S ŽENOU, V JEJÍŽ ANAMNÉZE JE LMD?	81
JAKÉ JSOU RODINY S DÍTĚTEM, V JEHOŽ ANAMNÉZE JE LMD?	85
TAKOVÉ MALÉ, DOBŘE MÍNĚNÉ SOUKROMÉ A VÝCHOVNÉ PEKLO	91
Lepší dobrý příklad nežli písma výklad	92
Lidé, nerouhejte se!	94
MÍSTO ZÁVĚRU – NEPTEJTE SE „KDO ZA TO MŮŽE“	97
PŘÍLOHY	101
Příloha 1 – Kauza samizdat	102
Příloha 2 – Chmurné vize mladého encefalopata	104
Příloha 3 – Jak to vidí psycholog pedagogicko psychologické poradny	105
PŘEČTĚTE SI	109

PŘEDMLUVA ANEB DOBRÉ PŘÁNÍ NA CESTU

Přišlo mi, abych tuto pozoruhodnou knížku doprovodil několika povzbudivými slovy. Jsem totiž starý pamětník a dobří přátelé vždycky ode mě chtějí slyšet, že si připadám jako pan Povondra v Čapkově Válce s mloky – taky jsem u toho byl od začátku. Zprvu jako svědek, posluchač a žák, později i jako aktér. Vždyť já pamatuju, když MUDr. Karel Macek v bývalém SDÚ před více než 50 léty začal psát do svých pediatrických nálezů u některých našich pacientů „pravděpodobně lehké poškození mozku“. A pamatuji, když z toho pan primář JUDr. et MUDr. Otakar Kučera udělal *lehké dětské encefalopatie* neboli *LDE*. To se vám potom těch encefalopatií po vlastech českých najednou urodilo, že nás z toho bolela hlava. A byl jsem u toho, když jeden velký dětský neurolog našemu panu primáři do telefonu vyčítal, jak to, že on, psychiatr, a navíc dokonce psychoanalytik (ovšem ilegální v té době) si troufá mluvit o lidském mozku a nějakých jeho poruchách, když je to přece doména neurologů. A primář Kučera mu odpověděl onou památnou větou: „A máte dojem, že když někdo maluje Hradčany od Karlova mostu, že by se někdo jiný nemohl na ně podívat od Pohořelce?“ Však se o tom všem zmiňuje Tomáš Novák i v této knížce – a mně to přirozeně velmi lahodí.

A když cituje kolegyni Natašu Brázdilovou nebo Milana Jůzu, kteří se u nás jako první zabývali encefalopaty v dospělosti, nutně se mi vybaví jejich studentské tváře v době, kdy psali své diplomky. A znovu mě mrzí, že se jejich práce nedostaly dál do světa – měly by totiž světovou prioritu. Američani s něčím takovým přišli až o mnoho let později. Inu hříchy doby, o nichž bohužel vědí víceméně už jen ti staří pamětníci.

Řekl jsem, že mi knížka Tomáše Nováka lahodí, protože se nestydí za domácí historii a nebloudí dalekou cizinou, když má o co se opřít doma. To za prvé! Jen bych k tomu ještě dodal, že osvěžující je už sám fakt, že

v návalu překladové literatury z oboru psychologie je tu najednou něco od našeho autora a o našich poměrech. Ba je to tak domácí, že je k poznání, že autor je z Brna, takže očividně je tu překonán i jakýkoli pragocentrismus. Ale ona mi tato knížka lahodí ještě třikrát. Za druhé tedy tím, že autor píše o tom, co vskutku důvěrně zná. Vždyť on zajisté všem těm encefalopatům, dětem s LMD a se všemi možnými dys- nejen rozumí, ale on si *rozumí s nimi*! Když o nich píše, je to, jako by si s nimi povídal a oni se mu zpovídaly. Kdepak jinde se jim dostane porozumění a záštity. A o to porozumění tu jde především. Avšak Tomáš Novák dovede za ně vytáhnout i do boje. Budiž mu za to rytířská čest a chvála. Za třetí jsem na prahu 21. století a z knížky je dobře patrné, kde stojíme v obecné osvětě a v přijetí dětí, které se nějak z běžné normy vymykají. Je to mezi jiným i pojednání o toleranci. Konečně za čtvrté, je to autorův styl. Prakticky dokazuje, že o věcech složitých se dá psát i jednoduše a o věcech smutných se dá psát i vesele. Čtenář se rozhodně nudit nebude. Jen bych si dovilil upozornit na jedno nebezpečí. Ono se to totiž čte tak dobře, že se člověk chvillemi přistihne, že se lehce odpoutal od vážnosti tématu a čte si pro zábavu. Tak to tedy ne! Měl by číst s tužkou v ruce a to podstatné si podtrhávat. Moc bych to radil postiženým rodičům postižených dětí a ovšem i paním učitelkám a pánům učitelům, kteří mají takové děti ve třídě. Ostatně, právě jim by tato knížka neměla uniknout. A rodičům by zase na str. 65 a dalších rozhodně nemělo uniknout poučení, jak taktně a takticky žádat o pomoc.

Ale na jednu věc ještě nesmím zapomenout. O tom, jaké jsou radosti a strasti v manželství s encefalopatem či encefalopatkou (těch je ovšem znatelně méně) a na co dávat pozor a jak chránit rodinu, jsem zatím nikde jinde než u Tomáše Nováka nečetl. Prioritu moravskočeskou má v tom nepochybně – možná i evropskou a světovou. Psychologové se totiž zákonitě podle věku svých obětí dělí na *dětské* a *dospělé*. Jestliže však někdo ve své osobě spojuje obojí a stačí na to, může objevit pozoruhodné spojitosti. A to je případ našeho autora, k čemuž mu možno gratulovat.

A co na konec? Už jen přání, aby tato nová knížka Tomáše Nováka našla své chápavé a vstřícné čtenáře.

prof. PhDr. Zdeněk Matějček
(Předmluva k prvnímu vydání, Era, Brno 2000)

MÍSTO ÚVODU ANEB MOJI ENCEFALOPATÉ MNE PROVÁZEJÍ

Pokud věnujete svůj profesionální život poradenství, první čtvrtinu z něj výchovným problémům dětí a mládeže, druhou čtvrtinu náhradní rodinné péči a zbývající polovinu manželskému a rodinnému poradenství, bude vás stále provázet určitý typ klientů. Budou se na první pohled od sebe lišit, tak jak jen se může lišit šestiletý, pro 1. třídu nezralý žáček od pětatřicetiletého úspěšného obchodního zástupce zakládajícího novou rodinu. Přece ale budou mít jakéhosi společného jmenovatele.

Když vám profesionální osud navíc poskytne možnost být soudním znalcem z oboru psychologie, pak se možná setkáte s ještě nápadnějšími odlišnostmi. Co by mohla mít s výše uvedenými společného dáma tvrdící, že nožem na chleba mávla a partnera na onen svět poslala omylem a z nepozornosti či z nešikovnosti? Nebo pán, který po vzoru rozsévače má dítku, kam se jen podívá, leč alimentními povinnostmi se nezatěžuje? Jak by mohli souviset postrach třetí třídy žák X, jehož žákovská knížka se červená poznámkami, hošík, který čtení a psaní považuje za trest a vyhýbá se mu, a nevrlá stará teta, která nemá smysl pro humor, nesnese nadsázku a sebemenší ironii, ale má talent k osvojení jazyků a vyhrála literární soutěž? Co společného tak mohou mít všichni uvedení s dvojicí vzájemně se tulících dikobrazů? Všechny lze zařadit do jedné diagnostické skupiny, chcete-li do jednoho „diagnostického koše“.

JAKO ZAŘÍKÁVÁNÍ ŠAMANŮ

Jako zařikávání šamanů zní LDE LMD MBDB DMMD ADD ADHD – tato zkratka ukrývá podstatu tématu této knihy. Víte, co měli společného Goethe, Picasso, Federico García Lorca, Edison, Auguste Rodin a dost možná váš partner nebo potomek?

Nebudeme čtenáře napínat. Společný jmenovatel zmíněný v úvodu je prozaický – těžký porod, kříšení a projevy, jež lze nazvat oprávněné podezření na lehkou mozkovou dysfunkci (LDE), což je termín, který posléze popíšeme.

Výčet, byť zcela neúplný, vynikajících mužů není tak docela náhodný. Ne že by LDE bylo podmínkou uměleckých či vědeckých úspěchů. Leč o významných vědcích a umělcích se zachovalo více informací než o lidech, jichž je, jak se říká, dvanáct do tuctu. O každém z významných lidí by v této souvislosti mohlo být řečeno okřídlené: „Já nejsem sám, nás už jsou miliony...“ Čistě pánská společnost je uvedena proto, že LMD byla a je zaznamenána výrazně častěji, byť zdaleka ne výlučně, u chlapců než u dívek. Celkem se u nás uvádí dle přísnosti kritérií výskyt u 2–12 % školáků. Ovšem pozor, u 22 % pacientů dětské psychiatrické ambulance. Poměr chlapců k děvčatům bývá uváděn 4,8:1, 3:2, 2:1.

Třetí důvod pro uvedení galerie mimořádně nadaných budiž dán autorovou vzpomínkou, dnes již třicet pět let starou.

PUBERTÁLNÍ VÝLUPEK

Jako jednoho z prvních svých klientů na tehdejší Psychologické výchovné klinice v Brně jsem psychologicky vyšetřoval chlapce s doslova úděsným školním hodnocením. Dle zmíněného tzv. školního dotazníku onen pubertální výlupek při vyučování úmyslně padal ze židle a tím rušil kolektiv. Výuku systematicky